

Europa en el món d'Orwell

George Orwell va escriure la novel·la *1984* entre 1947 i 1948 i a va publicar el 1949. A la novel·la hi ha el personatge del Gran Germà, que ho vigila tot en un món on la informació es manipula. Aquest món està dividit en tres grans àrees: Oceania, amb tot Amèrica, el Regne Unit, Irlanda, Islàndia, Austràlia, Nova Zelanda i Àfrica del Sud; Euràsia, amb la Unió Soviètica i l'Europa continental; i Àsia de l'Est, amb la Xina, el Japó i Corea, entre d'altres. Aquestes àrees lluiten per explotar altres parts del món, però mantenen un equilibri. És un món d'esferes d'influència semblant a l'actual després de l'evolució recent dels EUA, tal com ha apuntat John Authers de Bloomberg.

Els EUA mantenen un món multilateral després de la Segona Guerra Mundial, i proveïen béns públics com la seguretat al món occidental i un actiu segur, el dòlar, que ha permès l'expansió del comerç internacional i el creixement econòmic, mentre mantenen el control i es beneficiaven de ser el centre del sistema. Ara els EUA reafirmen la seva àrea d'influència amb pretensions territorials al Canadà, Groenlàndia i Panamà, per exemple, i implícitament deixant Ucraïna a l'àrea d'influència russa (soviètica al temps d'Orwell). Certament, després de 1945, Rússia no va dominar Europa pel paraigua de defensa proporcionat pels EUA, però sí l'Est després de l'alta. Aquest paraigua ara està en qüestió i l'espectre del món d'Orwell torna. La dependència dels EUA en defensa té repercussions en tots els àmbits. Posa la Unió Europea (UE) en una posició feble per negociar els aranzels, tal com hem vist, i explica la major acumulació de reserves en dòlars de països com Alemanya i el Japó amb relació a França, que té una capacitat de defensa independent.

La qüestió és què pot fer la UE en aquesta situació per tenir veu pròpia en un món d'esferes d'influències amb tendència a l'autarquia (com a *1984*). Com pot Europa alliberar-se, encara que parcialment, de la tutela dels EUA, evitar les amenaces de Rússia i establir-se com un bloc influent sense caure en la dependència de la Xina? El programa sembla clar i ha estat explicat en diversos informes (Draghi, Letta, Niinistö, entre d'altres): enfortir-se adqui-

XAVIER VIVES

ECONOMISTA, IESE

rint capacitat de defensa autònoma; completant el mercat únic en béns i serveis (eliminant les barreres encara existents), i això inclou el mercat bancari i financer; emetent deute comú amb eurobons; enfortint l'euro i potenciant-lo com a moneda de reserva internacional; impulsant la innovació i la productivitat, i desburocratitzant les administracions públiques. La UE no està adaptada a la velocitat de canvi del

món actual i necessita una estructura més àgil i més centralitzada per prendre decisions. Té uns actius importants, en pes econòmic i de desenvolupament de l'estat del benestar. Potser el més rellevant avui és el respecte a l'estat de dret, en contrast amb els altres blocs, i que es pot traduir en avantatge per atraure inversions i consolidar l'euro amb l'ajuda de la independència del Banc Central Europeu (ara que la Reserva Federal està amenaçada). La UE no ha d'intentar imitar els altres blocs. Per exemple, no ha de caure en el proteccionisme i participar alegrement en una competència de política industrial amb una guerra de subsidis que no pot guanyar davant els EUA i la Xina. L'acord comercial amb el Mercosur és un exemple positiu, però s'ha tardat 26 anys a assolir-lo després d'iniciar les primeres converses. La UE no ha de tenir por d'exercir el seu poder negociador. Per exemple, no ha de tenir recança en fer servir els procediments anticoncòrrecs plantejats en les negociacions amb els EUA.

Brussel·les no pot renunciar a regular els mercats digitals europeus per pressions d'altres blocs, però sí que ha d'establir regulacions àgils i que fomentin la competència i l'obertura dels mercats.

Tot aquest programa no passarà sense una unitat política i d'acció més gran i una cessió de sobirania dels estats membres. Aquest "més Europa" es trobarà l'obstacle formidable del nacionalpopulisme que guanya adeptes arreu, una conseqüència de la manca d'efectivitat dels partits tradicionals a l'hora d'aportar solucions als problemes de la ciutadania, tot amagant conflictes en la societat. A França, el moviment *Indignons nous, bloquons tout*, i abans els *armilles grogues*, fomentats pels extrems polítics, són un indicador del malestar. François Bayrou, capità que veu una via d'aigua al vaixell, ha dimitit en perdre la qüestió de confiança; tenia la intenció de presentar un pressupost per reduir el dèficit del 5,4% projectat per al

2025 a un 4,6% en un any, i així estabilitzar el deute. França ha estat en dèficit 51 anys. La seva debilitat econòmica i ingovernabilitat són molt perniciosos per al projecte europeu. Som a temps d'evitar el món orwell·lià de *1984*, però ens hi hem de posar encara que la tasca sigui molt difícil. La recent incursió de drons russos a Polònia és una prova per veure com respon la UE.

REUTERS

¿Com pot Europa alliberar-se, parcialment, de la tutela dels EUA, evitar les amenaces de Rússia, i ser un bloc influent sense dependre de la Xina?